

14. aastakäit.

Üksik number 10 top.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastas 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talitsuse:

Talinnas, Harju ja Riikliti nultsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatulaupluses.

Adress Wene keeles listi kui ja rabatirjabele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Матсъ“.

□ □

! Parvitamata jäänud lühemad tähtkirjad hävitatakse ära, kui tagasisaamises märtsi juurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab saaja täielik aadress ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 top. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 69.

Laupäeval, 12. (25.) detsembril 1915.

Nr. 69.

Raukafia wäerinnal.

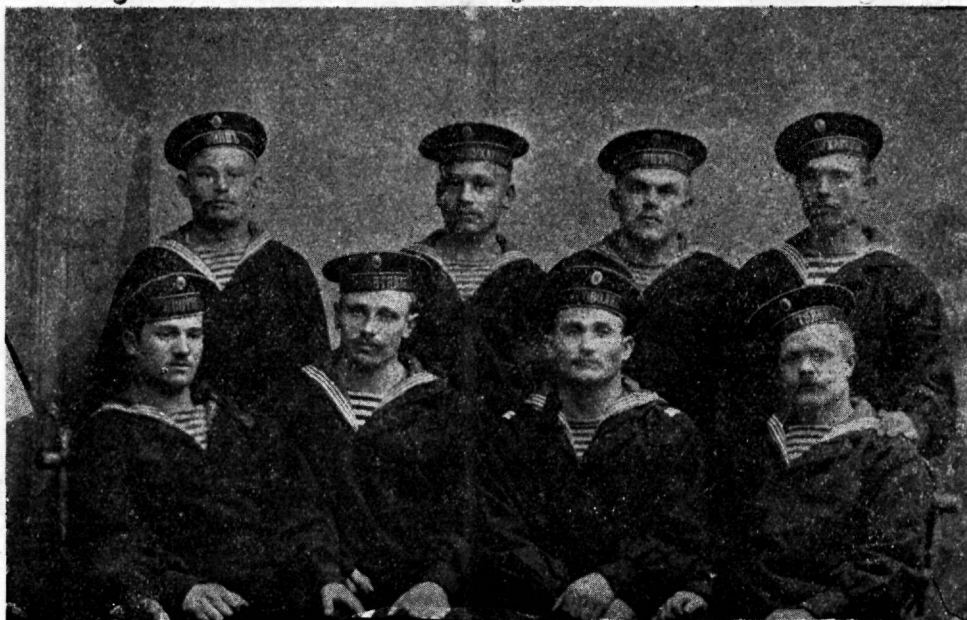
Edastellimise juures palume wana aadressi
numri üles anda. Meie Mats.

Eesti sõjamehe laulik.

Siid 15 top.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Cesti meremehed.

Istuwad: 1. Robert Treumann, Tallinnast. 2. Jaan Tomson, Wiljandi maalt, Sofstre w.
3. Jaan Kistler, Wiljandi al., Lõrwa w. 4. Aleksander Normat, Jõhwiist.
Seisawad: 1. Hans Kreis, Saaremaal. 2. Julius Kusmann, Lohkalt. 3. Albert Jhan-
weld, Kundaist. 4. Johannes Kriwanoi, Kutrusest. Kõik sõja algusest tegewas wäes.

Ära saada meid kiusatusesse.

Aleksander Trilljärwe nowell.

(Lõpp.)

Ma olen teda juba mitu korda paadiga ringi loowimas näinud ja ei tahaks talle sugugi soowida, et ta tänase ilmaga järwele lähaks. Üksiline tuulepuhang wõib paadi wäga tergeste ümber lükata.

Elmar ei julenud Juliane järwele pärida. Kui lõuna-
sõõd lõpetatud, läks ta oma kambriisse, pani teise ülikonna selga ja lahkus wõdrastemajast. Wastutulijatel küüts ta teed ja ruttas siis kiirel sammul järwe kallast mööda edasi. Umbes kahetünneminutilise käigu järwele paistis talle ühel kõrgendikul tore, kõige uuemas stiilis ehitatud suwemaja filma. Suwemajast pahemal pool, mõni sada samm eemal, seisis üksik kalameheuristik, mida wäiksed puud ja marjapõõsad ümber piirastiwad. Kirtsas teerada wiis urtsiku juurde.

Rutulise ülewaatega oli Elmar oma ümbrusest aru saanud ja waljuste tufsuwa südamega ruttas ta urtsiku poole. Mõne minuti pärast seisis ta juba urtsiku ees. Üks suure taswuga wana naine, mehelikkude näojoontega ja kawalalt piiluwate filmadega, ilmus naeratades urtsiku uksele.

„Ma tean juba“, ütles ta, „teie olete proua tädi poeg. Ta tuleb kohe siia, ma nägü herrat juba lootsikuga järwele sõitwat. Minge aga kambriisse ja olge mulle koduhoidjaks. Ma pean külasse minema.“

Ta saatis weel ühe kawalalt naeratawa pilgu Elmari peale ja ruttas siis pikkade sammudega minema.

Elmar astus kambriisse. Wäiksel wärwimata laual seisis weelkaas wärske lillekimbuga, mis magusat, meelepärast lõhna laiali laotas. Selle kõrwal märkas ta wäikest poogitud raamatut, mille wististe Juliane finna oli unusta-

nud. Ta oli seda oma käes hoidnud, ta oli sellest lugenud. Ta wõttis raamatu, suudles seda ja alles siis tegi ta raamatu lahti. See oli Ibseni näitemäng „Noora“. Elmar raputas arusaamatalt peaga ja pani raamatu jälle lauale tagasi, siis läks ta atna juurde ja waatas järwe peale, mille laintemäng aeg-ajalt mäsuulijemaks muutus. Iseäraline ärewus ja kärsitu kannatamatus waldaistwad teda. Ta kõndis wäikses ruumis edasi-tagasi ja tahtis praegu kambriist lahkuda, et wäljas pilku suwemaja poole saata, kui üks awanes ja Juliane tuju ilusamalt ja õitsemamalt kui kunagi, läweli ilmus. Elmar ruttas talle wastu, ja Juliane lendas tema wäljasirutatud käte wahel. Nad kaelustastiwad, kallistastiwad, kaisutastiwad üksteist kõige õrnamate nimeodega ja ei suutnud magusale armumängule sugugi lõppu leida.

Wiimaks, kui mõlemad esimesest armujowastusest juba pisut toibustiwad, küüts Juliane äkitselt:

„Jätkid sa hobuse küllasse?“

„Ei“, wastas Elmar, „ma tulin ju laewaga. Aga miks ja seda küüsid?“

„Meie peame põgenema. Sa pead mind siit salaja ära wiima.“

„Aga mispärast, minu magus arm?“ küüts Elmar imes-
tades.

„Armas Elmar“, wastas Juliane, kuna ta ennaist õrnalt tema käte wahelt wabastas, „ma olen seda filmapilku kaua järel mõtelnud ja ette kawatsenud. Sa pead minu elulugu teada saama, muidu peaksin ma sulle igaweste mõistatuses jääma. Ja, sa pead seda nüüd kuulma, midagi salalikku ja arusaamatat ei tohi enam meie wahel olla.“

„Ja, tee seda, armas Juliane“, ütles Elmar. „Sinu awalbus kinnitab weel rohkem meie armastust ja pühendab sind igaweste minule.“

Elmar tahtis teda jälle oma rinnale suruda, aga Juliane ei lastnud seda sündida. Ta tõmbas tugewaste hinge ja siis algas ta rõhutatud tooniga:

Inglise soldatid Belgias.

„Minu wanemad on ainult udukujud minu mälestuses. Minu isa oli ühes pealinna teatris dekoratsioonimaalija, kes minu ema, ühe ilusa Wene soost balettitantsijanna omale naiseks oli kolinud. Mõlemad suriwad noorelt, peaaegu üksteise järele ja jätsiwad mind üksi ühena waeslapsena maha. Üks wana naisterahwas, minu ema sugulane, wõttis mind oma hjuurde. See naisterahwas oli omal ajal hülgawas külluses elanud, aga wiimaks oma pillawa ja kõlbluseta elamisega peaaegu kerjajaks saanud. Ta elatas ennast kunstilillede tegemisest ja mõnest muust sobitawast talitusest, mis talle aga mitte auks ei olnud. Tema jutustamised, mis wälse lapsi kõrwale mitte kõlbulised ei olnud, oleks mind ära rikkuda wõinud, aga selle wastu äratastiwad need minus hoopis põlgawat tundmust. Mida elawamalt ta mulle oma armulugusi jutustas, seda wastikumalt ja naeruwäärilisemalt paistsiwad nad mulle. Ma tundsin tema hooplemiste wastu jälkust, ma ei ustunud teda; sest ma ei armastanud tädil Marjat ja olin tema wastu alati kiufakas ja sõnakuulmata laps. Walju ja iga elstutuse eest nuhtleja koolipreili õpetunnis wiibisin ma palju parema meelega, kui wabaduses tema juures“.

„Ja“, ütles Elmar, „see olenes kõik sinu kõlblusele kalduwast iseloomust“.

„Palun“, ütles Juliane, „ära sega ennast wahel! — Ma olin kümme aastat wana, kui tädil Marja mind ühel päewal wäljaehitult ja paljude mulle arusaamata kõnede järele ja teatud pühakirjusega rikka kaupmehe Linde juurde

wiis. Ma tundsin teda juba ennemalt. Ta oli minu isaga laugel sugulane, oli minuga nullitsal wastu tulles sagedaste rääkima hakanud, minu terwise järele küsinud, minu palgeid silitanud ja mulle ka mõnikord rubla maiusetoidu ostmiseks kinkinud. Ilus maja ja toredaste sisse seatud tuba, milles ta meid wastu wõttis, ei üllatanud mind sugugi, waid ma tundsin enese seal täieste kodus olewat. Ta saatis Marja wälja ja rääkis minuga pikalt ja laialt, mis wiimaks selle töötusega lõppes, et ta mind kõige paremasse pensjoni saadab, kus mul võimalust oleks täielikku haridust saada.“

„Mis sugune tubli ja heategew mees!“ hüüdis Elmar.

„Oh ja“, rääkis Juliane edasi, „heategew, iseennast ärasalgaw linnupüüdja, kes kõige meelepärilisemat toitu linnupüünijele puistab! Aga edasi! edasi! Nõnda sain ma siis pensjoni ja jõudsin oma õppimisega warsti teistest kõikidest ette. Singeliselt ei olnud mul aga ühegi kooliõega sarnadust, ta siis mitte, kui ma juba küpselt tüdrukuks olin kosunud. Kui nad jalaja oma olewatest ja tulewatest armulugudest nii kõsifelt kõnelesiwad, siis naersin ma ja noomisin neid, et nad niisugust ebausku saawutada püüawad, mis ainult luuletajate ja romanikirjutajate unistus olewat. Oleksin ma sind tundnud, Elmar, sind ainult näinud, nagu sellel etmesel unustamata filmapilgul, ma ei oleks siis kurtjale pettumusele mitte ohwriks langenud. Minu hariduse saawutamiseks wõis see küll tarwilik olla, aga — nüüd alles õppisin ma tunda, millest ma ennemalt mitte sugugi aimata ei teadnud.“

"Oh minu magus arm", ütles Elmar suure waimustusega, "seda puhkam ja kallim oled sa minule, sest —"

"Wai! wai!" rääkis Juliane peaaegu ägedalt wähele. "Kuule edasi! Kuule minu õnnetust ja rumalust. Oh, meie rumalused on meie õnnetused! Meie rumalused külmawad õnnetuseseemet, ja kui seeme idanema hakkab, kelle peale peame meie kaebama? Seitsmeteiskümneaastase neiuna tulin ma tädi Marja juurde tagasi. Linde poolt antud abiraha oli ka teda paremale elujärjele awitanud ja ta wiis mind kohe tema juurde. Ma tundsin elawalt, mis see mees minule head oli teinud, minu tänu oli see ja puhastajadamine. Aga ta ei olnud mitte minu õnne tahtnud, waid mind ennaft. Hallipeaga rahamees pakkus mulle oma kätt, ja mina — oh Elmar, peale niisugust eeslugu, mis ma läbi elanud, ma lasin ennaft tema rikkusest pimestada. Ma tegin oma elus kõige suurema rumaluse, ma sain tema naiseks; ja ma olen seda weel praegu."

"Juliane!" hüüdis Elmar. "Seda ei wõi olla. Sa sonid . . . Ma tunnen proua Lindet."

"Ei, Elmar, ei" wastas Juliane, kuna walusid piirad tema mustadest filmadest ojana wälja purskasid. "Oh, see oli kõige walujam filmapilt, mida ma alati nägin. Kui ma sind esimest korda nägin, kui ma sinu armastuse järele hakkasin janunema, kui minus esimest korda tundusid elule ärkajawad, mida ma oma elatanud abitaaja kõrwal iialgi ei olnud tundnud, siis meelitasin ma Amalie oma nõuise ja lasin teid abielunaisena minu oja eitada. Minult selle pettumuse läbi lootsin ma saawatada wõiwat, et armastuseleegid meie üle kogu lööksiwad, ja ja tead, kui ruttu see sündis. Siis wõitlesin ma oma armastusega ja põgenesin siia. Rahe nädala eest asus ka Linde siia. Tema juuresolekul küpses minu otsus paratamataks. Ma ei sallinud tema poolt mingisuguseid kallistusi ja põgenesin tema lähedusest. Sellest ajast saadil on ta turwas meeleolus ja saadab oma waba aja enamaste järwel talu õngituseses mööda. Sel ajal peame meie põgenema, — homme, Elmar!"

Ta oli kogu aja mahalöödnud filmadega ja ärdaste nuttes Elmari ees seisnud. Näid waatas ta Elmari peale üles ja lohtus ehmatades tagasi. Wärske jume oli Elmari näost kadunud, surmalahwatus oli selle asemele ajunud, ta waatas nagu tardunud pilguga talle näkku ja ta huuled wärisiwad. Juliane langes tema ette põlwili, haaras tema käest kinni ja hüüdis nuuskudes:

"Anna mulle andeks, Elmar, minu kõige kallim ja ainutene armastus. Ilma selle pettumusega ei oleks meie hinged iialgi üksteist leidnud!"

Ta püüdis Elmari pead oma rinnale kiskuda. Elmar ei lastnud seda sündida, ta ajas enese sirgeks ja tõstis ka Juliane üles.

"Andeks anda?" ütles ta siis pikkamisi ja hoopis wõd-rastawa häälelõlaga. "Ja, Juliane — andeks anda! Aga see on hirmus, et ja minu puhast ja palawat armastust näid korraga kuriteona paljastad. Hirmus, et ma seda tean ja ennaft sellest kuriteost siiski wabastada ei suuda. Kuristil siin ja kuristil seal! Oh Juliane, Juliane, kust leian ma weel pääsemist?"

See wälk walgustas wäikest kambrit ja sellele järgnes kohe wali lülgatus. Ei Elmar ega ka Juliane ei olnud tähele pannud, et ilm lähinewast pilsepilwesi wähehawal pimendamaks oli jäänud, et wäljas torm möllas, mis järwe lained lohutawalt mässama pani. Äkiline meeldetuletus, nagu walgulöögist elule kutsutud, jähwatas Elmari peast läbi. "Juliane" hüüdis ta, "sinu mees on järwel!" — Ta kiskus atna lahti ja waatas wälja. Juliane oli talle järele läinud.

Üksil lootsil lähines tormist aetud, mässawate lainete turjal kõitudes, otse kalamehe urtsiku peale sihti wõttes, rannale. Üks wana mees istus lootsikus ja püüdis seda ühe aeruga, oma wiimast jõudu kogu wõttes, kaldale jõuda. Tema hallid juuksed lehwisid tuule käes, torm oli wististe kübara tal peast ära kistunud.

"On see sinu mees?" küsis Elmar.

"Ja!" hüüdis Juliane kahwatult ja wärisjedes.

Arwatawaste oli Linde äikepilkwet üles tõusma näinud ja lootnud, et ta weel enne tormi randa pääseb, aga siiski hiljaks jäänud ja tugewa tuuleteeru sisse sattunud. Üksil tõstis üks tugew murblaine lootsiku peaaegu püstloodis üles ja paistis ta siis kummuli . . . Lähemal filmapilgul ilmufiwad kaks kätt weepinnale, nendele järgnesiwad ka inimese pea ja pool teha — ja uppunu jai juhtumisi kummuliöödnud lootsiku serwast kinni haarata . . . "Appi! Appi!" tõstis appihäie õnnetu suust, aga niisuguse loitawa kõlaga, mis kuuljal tahtmatalt were soontes tarretama pani. —

"Ta on kadunud!" hüüdis Elmar.

"Hirmus!" hüüdis Juliane. "Aga siis olen ma waba".

Elmar waatas Juliane peale niisuguse pilguga, mis Julianele surmatunnini meelde jääb. Siis wiskas ta tuue ruttu seljast ära. Juliane, tema nõust aru jaades, püüdis teda sõnadega ja kätega tagasi hoida, aga Elmar tõukas ta karmilt eemale ja rattas wälja. Kaldale jõudes wiskas ta ennaft ilma järeldõlemata lainetesse, ja et ta wäga ojar ujaja oli, jõudis ta juba mõneminutilise ujumise järele lootsiku juurde. Ta wõttis pahema käega õnnetu ümber kinni, kes näid oma korda surmahirmuga temast kramplikult kinni haaras ja selle läbi Elmari wõimaluse wõttis mõlemaid kasa ujumiseks tarwitada. Et tal aga siiski weel parem käsi waba oli, siis wõttis ta oma wiimase jõu kogu ja püüdis kalda poole ujuda. Oli hirmus waatemäng, kahte wõitlewat inimesekogu näha, kes kord wabu-tawatesse lainetesse ära kadusiwad ja siis jälle nähtawale tuliwad, kuna torm hulus, wihma ojana alla woolas, walgud jähwisiwad ja waljud, pörutawad pilfeldõgid terve ümbruse raksuma paniwad. Juba pool teed oli Elmari ära ujutud, kui üks tugew laine mõlemad surmajuus wõitlejad kõrgesse üles tõstis ja neid hirmsa jõuga ühe suure weest wälja ulatama kiwi wastu paistas. Kui Juliane nägi, et meeste kohal ülespüüsin lainetwaht werest punajeks wärwiti, et Elmar sel filmapilgul mässawale looduse-elementide jõuetult järele andis, langes ta minestanult maha.

Ja näid just ilmufiwad päästjad. Wana Röödson oli lohutawat õnnetust tähele pannud ja lähedal olewast külast abi toonud. Hull mehi tormasiwad lattide, kõite ja muude päästeabinõudega mässawatesse woogudesse õnnetuid ära päästma. Paar meest kandisiwad meelemärtuseta noore proua sumemajasse. Päästjatel läks korda kõige esite Elmari ja siis wana Lindet weest wälja tuua. Mõlemad olid surnutehad . . .

Tagajitulek.

F. Paolieri.

"Teate, Liina, uudist?"

"Zumalule, misjuguist uudist?"

"Noh, ärge ehmatage, Zumala pärast! See uudis. Kuuldawaste on seal juba kõik lõppenud, ja nad tulewad tagasi."

"Tagasi? Tähendab, ka minu Beppo tuleb!"

"Ka tema! Tänapäe selle eest Zumalat ja olge rõõmus!" ja noor preester pööras, kuna ta laia mantli hõlmad tuule käes lehwisid, kiritu poole, mille ääres juba rongikäiguist osawõtjad lippudega ootastid.

Liina jäi päikesepaistele seisma. Ta ei kuulnud ega näinud rõõmu pärast midagi. Et teda äratada, oli puuratuja Oktawio sunnitud talle öla peale patsutama ja hüüdma:

"Noh, kogu ennaft, Liina! Nad tulewad tagasi!"

Ja nõnda terwitastid nad kõik teid ühe ja sellesama rõõmustawa lausega, ja ta oli nii õnnelik, et iialgi kiritu-platist ära poleks läinud, kui aga temale seda lauset alalõpmata oleks korratud. Ta sammus ühtlugu aptegi ees ringi, kus ajalehed rippusid, mille ees rahwas jalkades seisis ja wiimaseid sõnumeid arutas. Liina kuulatas ka neid jutust, aga ei saanud millegist aru, peale oma lõpmata suure õnne. Do, kui ta lugeda ostaks! Kuid dieti teadis ta weel

rohkeingi, kui ajalehtedes oli kirjutatud. Ta teadis, et Beppo warsti tagasi tuleb, ja rohkem ei olnudki tal midagi tarwis teada. Ja mis oleks tal ka Saewaisalt rohkem tarwis?

Ulgas kellade löömine. Nähtawaste oli ka kellalööja Bosette meel hea ja sellepärast tagus ta kõigest jõust kella, nii et nende hõbedane heli kaugele kõlas.

Rongikäik hakkas platfilt liikuma, tolmupilwet ülestergitades.

Magus lillede lõhn segas end wai- ses õhus roogade magusate haisudega, mis lahti tehtud afendest wälja woo- lasid. Kõigist uulitsatest ja nurgatagus- test tulid poisid ja tütarlapsed ning ihinesid rongikäiguga, niisama toredas riides naisterahwad ja ka elatanud meesterahwad. Lipukandja, sihwakas ja ilus noormees, pööras näo kergelt kõrwale, sest et suur taewakarwa sinine siidilipp tal wägise wastu nägu lehwis.

Tema järele sammus tiise mees, suurt puust risti Kristuse kujuga kandes. See mustaks wärwitud puust kaju oli wäga raske, ja mees, kes teda kandis, kiirru- tas ja wankus kergelt tema raskuse all. Kaks tema seltsimeest, kes niisama nagu tema, walgetes kirikuriietes olid, kandisid oma jämedates, pahklistes kättes tulla ja hõbelõngadest kujutud ja raskete topsu- dega kaunistatud telki kaju kohal.

Walges riides „Maria tütreid“ sammusid, põlewad waha- küünad paremas käes, pikkamisi; pahemas käes olid neil kolmenurka tokku wolditud ja pitsidega kaunistatud ja kõige peenemaft lõuendist ninarätikud, kuna peade peal pikad wal- ged loorid lehwisid ja pead rinnale olid lastud, kus taewa- karwa siniste lintide otsas suured medaljongid rippusid.

Preestri ees, kes kollasest siidist päewawarju all kõndis, sammusid, inglisi kujutades, kaks walge peaga poisiti punastes mantlites, millele tüwad külge olid kinnitatud. Nad puis- tasid walgete roofide dielehetefi lipukandja ja „Maria tü- tarde“ jalgade ette.

Lipp oli taewakarwa ja siidist ning ta peale oli hõbe- dajate kuu peal seifew Jumala ema joonistatud, ta ümber aga keerles roheline madu. Selle lipu peale olid kõik koda- nikud uhked ja joonistanud oli selle krahw Tšherlini.

Seal hakkas weel muusika mängima ja tema helid mee- litasid weel suurema hulga inimesi kokku; alnäd liutati lahti, nende wahale ilmusid naeratawad näod, kõik oli pidulik, lõbus.

* * *

Liina nuttis rõõmu pärast. Tal tuli meelde, et ka Marie seal rongikäikus on, ja et ta weel seda uudist ei tea; ta oleks rahwajalgale hea meelega laiali lüftanud, kuni lipu- kandja ette tunginud ja hõifanud, nii et terve maailm kuu- leks, et tema, tema Beppo, wiimaks ometi tagasi tuleb.

Kuid rongikäik liikus juba uueste kirikust sisse ja rasked ufje eesriided langesid tema järele kinni. Päike tõusis weel kõrgemale ja kõrwetas halastamata.

Siis läks Liina teed mööda Banjolo poole — see oli wäike küla, paar wersta linnast eemal, kus krahwiproua Tšherlini elas. Sealt mitte wäga kaugele oli ka Marie elu- koht. Liina sammus kiireste, paljude heade asjade peale mõeldes. Ta mõitles, et kõigepealt waja wälja wõtta juured saapad ja autojuhi püksid, krahw Tšherlini kingitus, mille peale Beppo nii uhke olnud, sest et ta niitiid jälle krahwi teenistusesse astub, nagu ta temale lubanud. Siis tarwis piis maha wõtta ja hästi ära puhastada.

Tal näis, nagu seifaks Beppo juba ta ees, see mustade kähariustega noormees sametikuues, pehme kübar ihe kõrwa peal, mille alt nii armsjad filmad waatawad. Kui ilus pois! Ja kui kena paar Mariega!

Wäljamaa ohwitserid Pekingi uulitsal, Hiina ebajumala kaju ees.

Ilma et teed täheleegi oleks pannud oli Liina külastefeni jõudnud ja jäi olitwipuude alla puhkama.

Eemal aga helisesid kellad endist wiisi; tornikell löi kesk- päewa tundi, ja sellest helinast ehmatades tõusis naabrimaja katuseft parw tuufl lendu, õhus lehwides. Kerkisid suitsu- sambad mitmete majade kõrnatelst.

Liina astus madalasse kõõki. Ta piitidis mõelda, kuid üle kõige walitfes üks mõte: „Beppo tuleb tagasi. Ta tuleb tagasi.“ Siis katsus ta enesele ette kujutada, missugune meri on, missugune laew, mille peal ta sõidab, missuguseid mägesi, missuguseid orgust ta näinud.

Ta waatas poja päewapildi peale, kudus ta seal soldati mundris ja samba najale toetades seifis.

Kui ilus ta on! Ja ta oli mõtelnud, et enam teda ei näe! ... See kord oli ema aimdus, Jumal tänatud, teda petnud.

* * *

Wäljast kostis juba rongikäigust tagastitulejate sammude müdin. Liina kuulis preestri wastuseid külastele, kes teda teretasid.

Ta lipsas Marie maja juurde ja hiiitdis, alles weel läwel seistes, selle lause, mis teda hommikust saadit täitnud: „Ta tuleb tagasi, tuleb tagasi!“

Seal juba teati seda uudist. Marie wõttis tema ümber kinni, ja nad nuttisid koos õnne pärast, teised aga tegid näo, nagu oleksid nad kibedast jutuajamises, kuigi neil kõnelda midagi ei olnud ja ka nende filmad niisked olid.

Lõbus oli neil peale seda jõömaag; lumiwalge laud- lina, pudel wiina laua peal, ja „Fido“, Beppo armsam koer, kikkas lõbusaste haukuda.

Söömaag oli peaaegu juba lõppemas, kui üks pikkamisi lahti läks ja krahwiproua Tšherlini tuppa astus. Kõik tõu- sid, ootamata külastefest kohmetades, illesse. Nad ei tahtnud ijeoma filmast uskuda: krahwiproua nende seas.

Kuid Liina kargas, nagu ussift hammustatud, puisti. Ta mõistis, et midagi hirmsat on sündinud.

„Teie tulite mulle üttelema, et ta langenud on?“ küjatas ta. „Delge mulle tõtt, ta on surnud? Need mõrslufad on ta seal maha lõõnud?“

„Oh ei, ei midagi sellesarnast, Liina! Rahustage endid!“ ütles krahwiproua.

Reff-aja rüütli sõjariistad

"Jumala pärast, ütlege tõtt, ainult tõtt!" palus Liina.
 "Ei midagi halba ei ole juhtunud. Ja ega kõik korraga tagasi ei saa, mõistate?"
 "Tähendab, ta jäi sinna, et teda maha lööda?"
 "Aga ei! Umperpöördult. Teie Beppo võitles wägewaste ja on kergelt, pange tähele: kergelt! — haawatud..."
 "Püha Jumala ema! Beppo surunud, päris surunud juba! Eks? Eks? Ütelge? Eks ma juba aimanud ette..." ja Liina silmadest purustasid pisarad ojadena.
 "Mis te kõik ette ei aima? Laske mind ometi lõpetada!"
 "Kõik piirasid krahwiproua ümber, Marie aga seisib kahwatu kui furnu.
 "Mii siis, seda tähele pannes, et Beppo haawatud on, lasti ta enne teisi tulema."
 "Tähendab, ta tuleb tagasi?"
 "Muidugi!.. ja märkja warem kui teised..."
 "Tähendab, warsti?"
 "Kutemine, kui teie arwata teate. Ma wõin teile isegi ütelda, et ta lähedal on, lähemal kui teie arwate..."
 "Ja on siin... ta on siin! Mu süda ütleb mulle seda," kiljatas Marie ja jooksis ukse poole, aga ta jõud nõrkse enne ja ta langes wenna käte wahle.

Lahtisest uksest aga astus sisse noor päewitanud näoga soldat, hallis riides, kinni seotud ja sidemes rippuwa käega. Ta tormas Liina juurde ja hakkas, terwe käega tema pea ümber kinni wõttes, tema nägu, filmi, põskleid suudlema.

Krahwinna kuwatas, kõrwal seistes, filmi, perekonna wapiga kaunistatud taskurätikuga.

* * *

Õhtu saatsid nad kõik koos palawas, madalas kõõks mööda, ja isegi krahwiproua ei suutnud Beppo jutustusi pealtkuulama jätta.

Alles siis, kui päris pimedaks läks, saatsid Liina, Marie ja Beppo ta tema juwemajasse.

Tagasi tulles jättis Liina peigmehe pruudiga uulitsale, ise aga läks tuppa, nendega jumalaga jättes.

Nad waitisid mõlemad.

Marie seisib, pea ja filmad maha pöördud, Beppo kõrwal, oma kätt ära wõtmata, mida see oma terve käega tuwewaste hoidis.

Kui kaua aega läks nõnda mööda? Noortel inimestel näis, nagu oleks aeg seisma jäänud. Kaugel-kaugel paistis mäed hallil taewaserwal mustadena; kuskil rohu sees sirt-suid rohustitub, taga heinamaal aga lauldi tuntud laulu kooris; kõikide helide peale wastasid naabruse jõekesest konnad korralikult; puhas õht nõrgus imemagusast lõhnast.

Ükki kuulis armastajate paar sammude müdinat ja pööras ringi, käest lahti lastes. Warsti libises neist musta rätiku ja oma troostita mure sisse mähitult waene leff Roosi mööda, otsekui ei soowits ta ei kedagi näha ja ei kellegi poolt nähtud olla. Tema mees oli kohe surma saanud, kui waewalt sõtta jõudnud oli.

Raisterahwas tahtis, oma nuuksumist lümmatades, kohe põõfaste warju kaduda, kuid Beppo peatas teda:

"Roosi!"

"Leff peatas, astus nende juurde, waewalt jalgu seades, ja küsis katkestatud häälega:

"Teie nägite minu Luidshit?"

"Jah!"

"Ja ta ei öelnud teile midagi?"

"Midagi. Ta langes kohe, nagu lind... Meie ei saanud ringigi waadata."

Sel minutil löödi kella, ja see heli hõljus nagu õnnis-tus üle juba uinuwa kiila.

Raisterahwad nõtkutasid põlwi, Beppo wõttis masinlikult miitsi peast, ja kõik kolm palwetasid palawalt Luidshi hinge eest, kes kaugele wõõra mere taha mulda sängitatud.

Sumedal taewawõswil aga löid põlema wäiksed eredad tulukesed, mida luuletajad "õndfate hingedeks", lihtsurelikud aga — tähtedeks nimetawad.

Jõulu=eelne müüf

10. detsembrist kuni 24. detsembrini s. a.

Õõja läbi tellinud raskete aegade tõttu müüb "Seaduse" kirjastus oma ja "Mõtte" kirjastusel ilmunud raamatuid

20% hinnaalandusega.

Kõiki teisi raamatuid

10% alla hinna.

Muud raamatukaupluse kaupad müüme paraja hinnaga.

"Seaduse" raamatukauplus,

Sarju ja Riiitli uul- nurgal 46/15.

Sisefaktil Riiitli uulitsalt.

Meie Matsi järgmine (70.) sõjanummer ilmub
 19. detsembril.

Mõnda Albania rahwa elust.

1.

„Praegusel ajal Euroopast riiki ilma raudteedeta ja maanteedeta leida, sealjuures pealaeft jalatannuni sõjariistus rahwaga, riiki, kus ainusti meesterahwas diget surma ei sure, see on niisugune isääraldus meie ajal, et küllalt waewa maksab, seda riiki ja rahwast lähemalt tundma õppida.“

Mõnda kõneleb Albanlastest endine Prantsuse konsul De-gan, ja et Albania praegu jälle terve haritud ilma tähelepõnemist oma peale hakkab tõmbama, siis arwame, et selle maa ja rahwa kirjeldus ka meie lugejatele huwitust ei ole.

Albanlastel on oma iseloomu ja kombete poolest metssil ja taltsutamata rahwas. 75 protsenti albanlastest on sealjuures muhamedlased, ülejäänud aga Rooma- ja Greeka-katoliku usku. Oma leiba kätõõga teenida, peab albanlane teotuseks ja artub sellepärast hea meelega röömlisjalga liit-meks. Kuid kõige filmatorikawamaks jooneks albanlaste iseloomus on — kättemaksimise himu, ja tema elu kõige tähtsamaks seaduseks on — werine kättemaksimine wähe-ma kui teotuse eest. Naiste wõi tütre, külalise wõi sugulase au teotamise eest, teoga haawamise, halwa sõna wõi laimamise eest on albanlastel ainus kättemaksimise wiis — surmaga. Semale jälle püütawad tapetu sugulased omalt poolt kätte maksta. Sel kombel elab harwa mõni albanlane wanaks ja sureb oma diget surma.

Albanlastel peawad werise kättemaksimise kommet nii pühaks, et ka siis, kui teotaja ise surnud on, siis teotatu kellegi tema sugulastest ära tapab, ja kui sugulast ei ole, siis tapab ta wähemalt mõne teotaja sõbra. Sedawiisi wenib werine kättemaksimine sagedaste lõputa edasi ja ilka uued ja uued perekonnad saawad sellesse weremõllusse kistud. Albanlastel ütlevad: „were wõi teotuse eest walatud weri peseb kõik patud, ja see on kõige parem surm kõigist surmadest!“ Wahel juhtub ka nii, et tapetud ei sugulast ega sõbru ei ole; siis on selle küla elanikud, kust tapetu pärit oli, kohustatud selle küla elanikele kätte maksma, kust tapja pärit, ja selle kumbe tõttu tapetakse Albanias tihti terwed perekonnad maha. Werine kättemaksimine wiib albanlastel kerjusetepini, tõukab rööwäitõudele ja warga ametit pidama ja teeb nende elu wäljatannatamataks.

Minu eest, mis siin kumbeid pehmedada wõiks, oleks — haridus, aga ka see pruud siin korralageduse maal.

Muidu aga elawad albanlastel, niihästi muhamedlased kui ka kristlased, kaunis kinnist elu. Muhamedlased saadawad suurema aja elust oma naiste ja laste eluruumis — haremlikis — mööda. Ja kuna ka kristlastel seltsimajad, kohwimajad ja muud lõbud puuduwad, nad sealjuures ka weel ihnsad ja waefed on, siis on ka nende elu niisama kinnine. Niihästi ühede kui teiste majad on wälimuse poolest ühesugused. Need on suured, awarad majad kest wiljapuu aeda. Niisugused on rihaste perekondade majad, ja suured on nad sellepärast, et kumbe nõuab, et lapsed, isegi pojad, kes juba naisemehed, isa juures elaksid, kes kuni surmani perekonna peaks jääb.

Sõwad kõik üheskoos ja toidud on lihtsad. Kõik perekonna liikmed istuwad pörandal toidunõude ümber ringi. Toitu wõetakse ühisest nõust kas lusika wõi sõrmedega, ja üks pikk kitsas lina käib kõikidel üle põlwe, mille külge nad oma sõrmi pühivad. Enne toidu wõtmist tühjendawad albanlastel mõne klaasitäie kodus aetud wiina, üksteisele walu häälega head sõõgiisu soomides. On külalisi, siis naisterahwad ühisõõmaajast osa ei wõta, waid teentwad. Wiisatus nõuab, et te alati oma taldreku pooleli jätaksite: waja wõdrustajale näidata, et sellel toitu nii rohkeste on, et kuldagi otja ei saa. Kes jäänud taldreku pealt ära sõõks, see teotaks wõdrustajat. Katolikklastel palwetawad enne ja peale sõõmist.

Dõ kättejõudmisel pandakse pörandale waiwade peale madratsid magamise jaoks, waidad on kas siidist wõi puu-willast; linast riiet siin ei tunta. Wähe leidub Albanias neid majasi, kus laua ääres sõõdakse ja woodis magatakse. Jsa, ema ja kõik lapsed, kes weel abielus ei ole, magawad

ühes toas. Niisugune on albanlaste elu Skutaris — kurb, enamaste wilets, kõõtingimised halwad, terwishoiu määrusi ei tunta, wiina joodakse rohkeste — see kõik mõjub kurnawalt terwise peale ja wäga palju on nende seas tiifitusehaigeid. Ja kuna nad kõik üheskoos elawad, siis jõnab see halastamata haigus hästi laiali laguneda; mõne aastaga kaowad terwed perekonnad. Näituseks kõneldi mulle ühest perekonnast, kus mõne aja eest weel seitseteist liiget olnud; siis aga olid seal ainult weel ema, kaks tütar ja poeg järel. Jsa ja kaks teist last olid tiifitusesse surnud, need aga, kes weel elus olid, elasid sellesamas ruumis edasi, magasid sellesamas toas nendesamade madratside peal. Ka olid mõlemad tütreid sedawõrd haiged, et enam ei suutnud tööd teha. Ürside arwamise järele on surijatest 60% tiifitusehaigeid.

Ka katoliku usku naisterahwod warjawad uulital oma nägu hoolega looriga, kodus aga on nende nägu katmata. Tupp astudes wõtawad nad oma punase mantli, walge loori ja kingad ära. Lai siidwõõ on Albania naisterahwal teha ümber, särk rinna pealt sügawa wäljalõikega. Naistel on juuksed tingimata mustaks wärwitud, neid juukseid ei wärwi.

Albania naisterahwaid peetakse ilusateks. Kord näinud üks Sürgi pasha uulital ilusat Albania neidu ja hakkanud teda armastama, kuid omale ta teda pole saanud, sest selgunud, et neiu katolikklane on. Siis antud käif, et katoliku usku neid uulital teist wiisi riides peawad käima kui muhamediusulijed, et nende wahel wahet teaks teha.

Albania noorte neitude elu ei ole meie mõiste järele just mitte lõbus. Kumbe nõuab, et neiu, niipea kui ta kaheteist aastaseks saab, ühis-eluruumidest eraldatakse ja üksi-tuse tupp pandakse, kuni mehele saab. Seal üksitus toas, kus teda ainult kõige lähemad sugulased wõiwad waatamas käia, istub ta ja õmbleb omale kaafawara, ülepea kõiki riideid, mis tal tulewikus tarwis läheb: pesu, leinariideid, surisärki omale, mehele ja lastele.

Jegi katoliku usku noored neid ei tohtinud enamalt kirikus käia, ka mitte looriga taetud nõõga, waid wadaduse korral käis preester neid kodu waatamas. Siis fundis Rooma paawst wanemaid, et nad peawad oma tütreid kirikus käia lastma. Niisid käiwad nad koidu ajal kirikus, la-tern käes, tiirelt uulital liikudes ja nägu tiheda looriga kattes.

Enesestki mõista, et niisugustel tingimistel n. n. armastuse-abieludest juttugi ei wõi olla, waid isa annab otjuse, sellele tütar minema peab. Ja kosjatauba sobitajaks on harilikult mõni perekonna sõber. On kaubad koos, teatab isa tütrele, et ta mehele on pandud. Peigmees ja selle perekonna liikmed ei saa teda enne näha, kui laulatusepäewal kirikus.

~ n tütar juba mehele minemise easse jõudnud ja on tal mõni wiga, siis ei tohi wanemad seda salata, ja kosjataupa on juba märksa rassem sobitada. Peale kauaseid läbirääkimisi ja kõhlemist teatawad isa ja ema kosjajobitajale, et neil juba mitu korda kosilased käinud, aga nad seni weel pole raatfinud tütrest lahuda. Rahetjedes tunnistawad nad ka, et tütrele praegu kas film walutab wõi jalg mõnda aega juba häda teeb, mis ehk kauast rawitsemist nõuab — sellega pehmedatud kujul märku andes, et tütar kas wana, kõõrdsilmaga wõi lonkaja on. Tasi, mis wanemad nende puuduste katmiseks peawad andma, on niisid uute ägedate waieluste põhjuseks. Raubeldakse ja tingitakse kaua, kuni isa wiimaks järele annab ja raha maksta lubab. Jõulates perekondades maksab isa tütre iga wea eest kuni 600 rubla. Ka peigmees on samuti käfual me ja peab enamaste selle naisega leppima, kelle isa wõi wanem wend tema jaoks wälja walunud ja walms kaubelnud. Muidugi on peigmees siis, kui ta kuuleb, et pruut peale hariliku kaafawara weel 1200 wõi 1800 rubla kaasa toob, kaunis kohkunud ja ärewuses, sest ta teab niisid küll, et tulewajal teijelpoolt kaks wõi kolm wiga on, kuid misugused need on, kas ta ühe filmaga wõi ninata on, neid üllatust ei saa ta alles lau-latamise filmapilgul näha.

Aleksander Rätsep,
Karmast.
Eegewas sõjawäes.

Johan Kübar,
Wõrumaast, Karulast.
Eegewas sõjawäes.

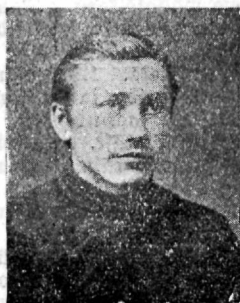
Roman Serbach,
Tallinnaast. 17. augustil
Salla wangi langenud.

Iwan Beregow.
Peate haawade paranemist
teist forda sõjawäljal.

Leonhard Nõmm,
Tudolinnaast.
Teadmata kadunud.

Karl Malleus,
Karula w.
Eegewas sõjawäes.

Woldemar Arumel.
Austria's sõjawangis.

Ludwig Baumann,
Wõru kr. Edja algusest
saadit lahingutes.

Weeliks Ani,
Karulast. Haawatud.
Eegewas sõjawäes.

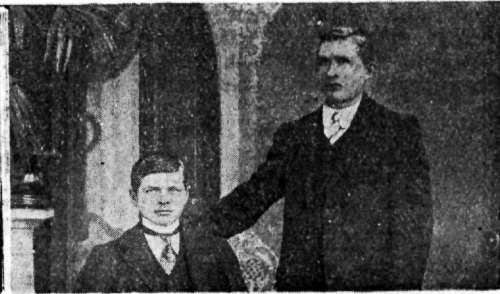
Johannes Rein,
Tursjewist.
Eegewas sõjawäes.

Eduard Blum,
Tudolinnaast.
Saksamaal sõjawangis.

Ernst Jantfikene,
Karulast.
Eegewas sõjawäes.

Samuel Alla,
Tudolinnaast.
Kodus parandusel.

Karl Nuwen,
Wart e. Antsla w.
Eegewas sõjawäes.

Meinhard Blum,
Tudolinnaast.
Kodus parandusel.

Aleksander Pöder.
Saawatud L. all.

Paul Noofwäli,
Tudolinnaast.
Saawatud D. all. (kütjefil.)

Johannes Namann,
Kätwere kr.
Austria wangi langenud.

Woldemar Engelbrecht,
Süriit. Jaanuarikuust 1915
teadmata kadunud.

Aleksander Meeks,
koolidp. Kaagjärve w. Salka
wangist põgenen. Geergrift rist.

Rudolf Krawtšow,
Kolga rannast.
Automobili komandos.

Aleksander Kaudsep,
Tallinnast.
Automobili komandos.

Aleksander Purga,
Soldre w.
Tegewas merewäes.

Arnold Engelbrecht,
Sürlit. N. ääres
Salka wangist langenud.

Karl Kolo,
Sõbrist.
Tegewas sõjaväes.

Mikkel Puust,
Värnust.
Sõjaväesjal.

Karl Joo,
Kundast.
Sõjaväesjal.

Bernhard Annit,
Tallinnast.
Sõjaväesjal.

Johan Laus,
Karulast. Saawatud.
Tegewas sõjaväes.

Geal, kus ainult sõjariistadel häälõigus on.

Wootete Meeskäpp.

VIII

Rohke tundmine ära, et see meie kaewik oli, sest sakslaste omad on teisemalt ehitatud. Neil on ofalt laudabega wooderdatud seinad, sest nad weawad ka lauasaagimise masinad tulekinni lähedale. Pealt on nende kaewikud okastraadi ja kaitseplatedega kaetud.

Varemale poole minnes lõppes kaewik lagendikri äärel. Lagendik ise oli aga sügawate, õudsete laukaaukudega kaetud, wõigas, pehme, lähipääsemata raba.

Wäsimult heitsin ma selle raba rannale pikali maha, et teda, nagu looduse wannet waadelda. Mäletan raba veel karjapoissi põlwest, kus ma kord laukasse uppuma pidin ja üks härg minu karjast sinna põhjatusesse kadus. Sellest peale on minus raba ja tema kollaseid, samblatõntisega kaetuid lautaid nähes, mille all põhjatu turbakõrt on — itka õudne tundmus.

Korraga peatas minu pill lähedal loflawas rohus, kolletanud riba juures, mis nõõrina metsa poole wiis. See äratas minus uudishimu. Et mul seltsimeest, kes kaewikut mööda pahemale poole läks ümbrust uurima, igaw oodata oli, astusin ma sinna kohta, wõtsin plüstitu, kaewasin seda kui wanud rohujuga, ning leidisin seal alt oma kõigesuuremaks imestuseks wäljatelefoni traadi.

Raba kaldale astudes nägin ma, et traat liihilesti maarjase wõfulesti ja männijässiid mööda raba teisele serwale oli juhitud, kus laugemal must mets mihhas ja minu arwamise järele waenlane pidi asuma. Metsa äärde minnes, leidisin traadi männi tiwe mööda üles minawat ja siis puude ladwul laugemale kaduma. See traat oli aga õige peenikene, niiditaoline ja roheline, nii et teda ainult õige terawal silmitsemisel leida wõis.

Wõimatu põnewus asus rinda, mis üsna hinge ähwardas wõtta? . . . Mis see peab tähendama? — Kas kusa-gil meie pool wast Salka nuuskur ei asu? Wõimata ei ole see mitte, ja kui mina selle wälja uurin, siis tähendab see midagi. Seda ei loeta mulle kui maakuulajale mitte kohu-seks, mille awalikuks tegemise eest taju tulemata ei jää.

Esmalt otsustasin ma asja oma teada pidada. — Pea tuli minu seltsimees oma teekonnalt tagasi ja sammusime kaewikutest juhutatuna omade juurde, kus meid juba waenlase kätte langenuteks loeti.

Kui hommikueine ära olime sõõnud ja weibi puhanud palusin ma luda tulekinnile wiienda roodu juurde minna et teada saada, kas mul mitte kodunt poolt kirja wõi pakki suitsetamise materjaliga ei ole saadetud. Kuigi ma wiimase saatmiseks soowi ei olnud awaldanud, lootsin ma, et kodu ijegi selle peale tuldas. Wõistlik mdistab ijegi . . . Leised kõit oliwad seda saanud, ilma et nad palunud olets.

Kui roodus ära olin käinud, kus mul ei ühte ega teist ei olnud, ajusin ma uurimisele. Raba äärelt peale sammusin ma niidina puude otsade wahelt edasijuhitatat traati mööda edasi — üle kinkude ja nõgustikkude, kuni ma oma kõigesuuremaks imestuseks wiimati „P.“ küla äärel olewa karjasmaa äärde jõudsin. Siin hõimles niitpeenike roheta traat ju kase ja leppa lehtedega.

Sigine ja wäsinud jõudsin ma küla lähedale ja märkisin koha ära, kus traat esmalt hiiglalepa tiwe mööda alla tuli ja künkasse pugest, et murupinda peitu pugeda. Astusin nüüd paremale poole kõrwale ja sammusin koguni teist äärt mööda külasse, kuna siit pilludega metjalga üles otsisin, kust traat murupinda peitu pidi pugunud olema. — Wiimase rahaga, mis mul taskus oli, otsin omale toosi tikka, paki mahorkat, paar lehte suitsepaberit, naela saia ja kwarda piima Poola panna käest. Puhkasin weibi ja lätsin omade juurde tagasi.

Wene kütid kaewitutes.

Paar päewa hiljem teatafin ma lühikeses oma ülemusele, et haige olen. Mind lubati „P.“ külas olewasse „okolotšasse“ paranemisele minna. Welšker ei osanud minu luuletatud sihemise haiguse kohta selgusele jõuda ja ütles, et ma sinna pean jääma, kuni järgmisel päeval tagawararst tuleb, et minu haigust järele katjuda. Ei peaks aga tema mitte tulema, tuleb mul tuleliinile tagasi minna, kus staabi juures polguarst mind järele waatab. — Mul oli ülihea meel.

Kui õhtul wiidukats läks, asusin ma jällegi ametisse ja jõudsin oma uuremisteekonnaga 46. halupi juurde. Siin kadus traat pörandale alla, läbi seinakülge. . . . Siin pidi apparat olema. — Enam ei olnud ma kahewahel. Siin ei elanud ohwitseri. Siin oli poob ja siin asus P. perekond.

Hommikul, kui teegi „okolotšasse“ wiibija haige mind omale laia palus tulla, läksin ma P. juurde ja õffin sealt, kusjuures ma märkasin, et selle toha peal, kus traat pörandale alla kadus, kelder oli, wõi olema pidi, sest pörandas oli luuk. Arst waatas mind veel seesama päew järele, andis rohtu ja saatis mind tulema.

Küüd jutustasin ma oma ülemusele, alamleitnant R. oma leiduse algusest lõpuni ära, jätsin aga nimetamata, misjuures halupis minu teada nuustur asub. Mulle lubati asja lõpuni läbi wiia.

Õffel tegime ühes seltsimehe S. ga nagu magatsime P. kodu juures kaswawa kirsiu puhamastiku all kõigerahulikumat und. See ei äratanud ka mingisugust kahtlust. Swojadel surgedõdel puhkafid õdit jolbatid, sinelit alla laotades ja palatit peale wõttes, säaskede kaitset, wäljas, lageda taewa all.

P. kes päewalooja ajal weel „johranie“ ees ohwitseridega spordiuulikonnas kurni wiistas, tuli õige hilja, umbes kella ühe ajal kodu. Pea kuulsin ma kedagit keldrisse pugemat.

Tasa tõmbasin ma saapad jalast ära ja hüüsin tojasse. Üst lahti jättes nägin ma, et luuk kinni oli. Ma küürutasin. Ei kuulnud aga midagi. Süda tulus kuuldarwalt, sekundid ja minutid wenisid, kui tunnid.

Korraaga kuulbus tuntud wäljatelefonni märk selgeste. . . . pöö . . . pöö . . . pöö . . . ja tasane hääl, milles ma P. hääle ära tundsin, hüüdis „Pallo! . . .“

Selle peale andis ta järgmised laused, mis meil, kui alamwäelistel, täieste teadmata saladus oli, edasi:

„Olge walmel! Ühehommie õffel kawatjewad wenelased . . .“ „Küla juurest algawal liinil demonstratiwliiselt peale tungida, et teie jõudusid, mis nende wastu seisawad, teada saada.“

Ma kuulafin hinge kinnipidades, kudas ta telefoni rääkimiseturu ära pani. Sellepeale haarafin ma wälgutitufel

luugi obadusest kinni. Minu seltsimees ruttas „Sobraniesse“ ülemuse järele, kuna mina taskulaternaga keldrit walgustades ja teises käes rewolwrit hoides, sinna hüppafin.

Õsmalt seisis ta kui marmori kuu, ilma et midagi oletaks lausunud wõi millegiga märku annud, et temal elu jees on. Minult oma suurte sügawpruunide filmadega puuris ta mind, kui mõnda altima olewust.

Siis langes ta aga korraga, nagu rabatult, minu rinnale, kuna tema lihawad käewarred minu piha ümbert trampitult kinni haarafid. Tema karedad mustad juukset puurifidafid jäfides minu tšedasse põsehahemesse. Krampitult tulus tema neulit rind ja läbi õhuteste juwariete tungis tema tehafoojus elektrifademena minusse — sütitas ja põletas siin kiresid leegile. . . . Ma olin sarnafest sürprifist üllatuna filmapiilt aega kui jegane.

„Mõudke minult, mis teie iganes tahate. Kõit, kõit, ka iseenast annan ma teile, kuid ärge andke mind üles!“ tõnas ta nuttes ja minust päitesest pruuniks põlenud ning tõnuft nägu ja kaela suudlemistega lattes, mis seal põletawalt tundufidafid.

Peagi sai ruum, kus meie wiibifime, walgustatud, ja jolbatifisi ning meie ohwitserifisi nähes, langes ta piklamiifi minult wabanedes minestanult pörandale maha.

Weel sellamal päewal kuulati mind üle ja weel kord nägin ma teda. Kui palju ta ennast selle mõne tunni joolful muutnud oli. . . . Juukset jäfis, filmad nutust pumbunud. Näost walge, kui kruit.

Braegu, kus neid wibafisi kirjutan, tuleb mulle tema piilt meelde, mis ta siis, kui teda ära wiidi, minu peale heitis Piilt täis põlgust ja needmist, nii et mul wärin läbi teha käis.

Nii mõnigi kord, kus see piilt minu waimufilma ette kerkib, olen ma endalt küsinud — kumb meist küll rohtem süüdlane peaks olema — ja ma ei leia oma targutuste juures wastust selle küsimuse peale ega rahustust oma südamele, ifta piinab mind see piilt, see hirmus, neediw piilt. . . . Oh nerwid! Miks ei ole teie terafest! — Mis aitab see kõit, et mind selle eest Georgi IV astme ristil saamisest ette pandi. . . .

IX.

Sakslaste awatlemised. Puhkufel. Mõned teated meie meeste kohta ja ülekõlde.

28. mail, kui jällegi maakuulamisel olime, leidfime meie oma „sekreti“ lähidal sakslaste poolt wäljapandud fedeli, milles wiimased meid wangi andmisele awatlesidafid ja seda ifeäranis meile, eestlastele, jowitafidafid. Nad teatafidafid, et nende juures meie mehi 800000 meest wangis on, nende seas ka palju eestlasi. Nemad ei piinata wangi, waid wiimastel olewat nende juures kulsone elu. Nemad olla oma wägedega Kuramaal juuri edusammufi astunud jne. Meie tõlkifime selle oma ülemusele ümber ja andfime neile järgmife wastufe:

„Sakslased! Teie ütlete, et teie meie peale ei laje ja meid wangi wõtate, kus 800.000 meie oma ees on. Kui palju wiimane arv tõele wastab, seda meie ei tea, küll on aga meie maal olewate sõjawangide hulik poolte juurem. Meie ei piina ega näljuta teid, nagu teie, kes teie oma barbarlufe ja metsilufega ajalooaamatusse punase leheküljena omale jäädawa paiga olete loonud. Teame wäga hästi, misjuugune kõituw jalgealune teil Kuramaal ja Galitfjas on. Oma hirmutegeudega olete teie terwe ilma põlgufuse alla langenud, ja ennem ei pane meie sõjariistu maha, kui teie murtud ja põlwili meie ees olete. Ärge lootke, nagu teie ajalehed kirjutawad, et sõja lõpp lähedal on. Meie walmistame endid jällegi talwifse sõja wastu.“

29. mai. Täna teatati meile, et meie pool tuleliinilt 15 päewaks lahtub ja umbes niijama palju werstafisi eemale R. küllasse puhkufuse lähed, kus meie kuu aja eest puhkufel olime. Küüdsjet sealolemife aega tahetafse aga õppufest tarwitada. Tuletati küfufirjades ohwitseridele meelde, et nad selle järele walwats, et õppufuse tagajärjed kõige intensiwlifemad olekfidafid. õppufel tuleks selle peale pearõhtu panna, et igauks ifeifeiswast ülemuse langemifel wäeosa juhata wõiks.

Dõsel tella ühe ajal, kui J. polt meie ajemele tuli, astusime teele ja olime hommitu päevatõusu ajal kohal. Saime hea tolmusauna, tuisitava liiva sees sammudes. Puhkafime lõunani ja läksime siis mõni werst eemale N. . . . jõtte suplema ning ennast mustusest ja tolmust puhastama.

Meil, maatuulajate komandol, siiski õppust ei ole. Meie wõdime seda aega omale tõeSte puhkuseks pidada. Muusika-loor ajus mängima. Kuigi sellel mängul sarnadust siiriigis toimepandawate kontsertidega ei ole, wõtame meie siiski, kui kauemat aega muusikata olnud, selle õhtuse muusika kui mõne rahwakontserdi vastu.

R-sti polt, milles mina teenin, on juba ühteteistkümneidat kuud tuleliinil. See on sõja algusest peale. Austraas, Lowitschi all, Warsfawi juures, Konoplinsti hies on meie polt wahwusid lorda saatnud. Muudugi mõista oli polgul selle aja jooksul ka juuri kaotusi meeste poolest, millest mõõda ei saa. Praeguue polguüleml D. N.

on kõrgema haridusega läbi ja läbi intelligent ning heafüdamline inimene. Taj waatab nii mõnegi eksituse peale läbi sõrmede, wõdi nuhtleb kergeste, eksituste eest, mis iseenesest tühised ja oluliselt kardetawad ei ole,

Ta on wahwa sõjamees. Jtka on ta lahingute ajal polgu esimestes ribades, ega hõia ennast tagasi, nagu mõned teised. On juhtumisi ette tulnud, kus tema alt hobune maha lasti. Ta istus teise selga ja juhataas wõitlust edasi. Ta on üks neist wähestest, kes õh-witjeri Georgi ristil rinnal kannab. Uuele liinile ajudes, waatab ta igatord isiklikult kaewitub üle ja nii mõnigiõrd tuleb teda tagasi hoida, et ta waenlase märklauaks ei jääks.

Uleüldje on, nagu õeldub, polt palju wahwusi lorda saatnud, mida ta see tunnistas, et mitmed sajad isikud Georgi ristisi ja aurahasi on saanud. Wähed nendest on küll elawate kirjas, kuid nende nimetiri on pareml tunnistus polgu wahwusest.

Cestlastest, kes minuga ühes siia tulid, on ribadest lahkunud: August Wachmann, Philip Wangusch, Theosin Welba, Eduard Scheffer, Joseph Brocken, Profs ja mõned teised — haiguse pärast. Saawatud jalast Eduard Pernits, kes praegu Petrogradis politehniumi laatsaretis wiibib. Surnud Romandi, Tartu maafonnaast, Saksamaal wangis Metzander Moorberg, Tallinnaast.

X.

Polgulipu alla wandumine. Mis Saksamaalt põgenenud sõjawangid jutustawad. Muud tähendused.

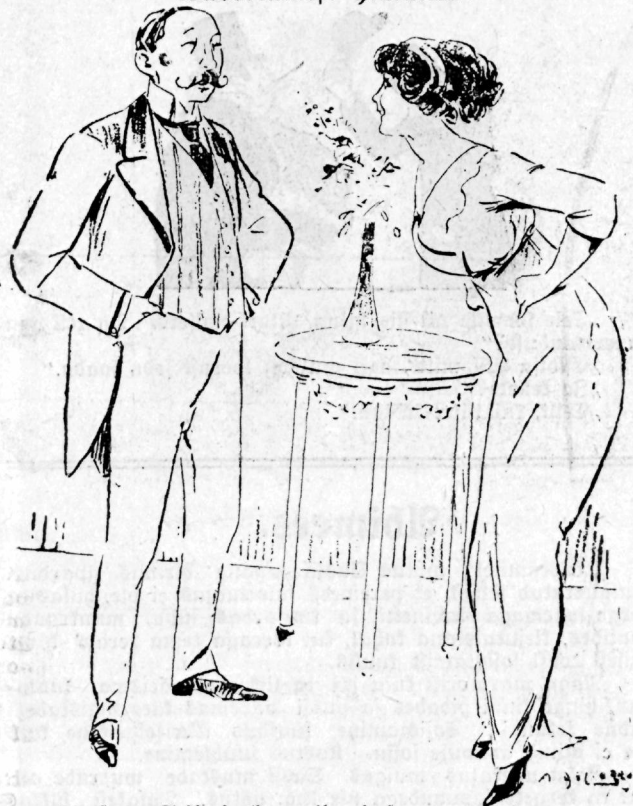
Peale selle, kui meie jällegi jahedates N. jde woogudes ennast olime higist ja tahmast puhtaks küüriinud, tulime külasje tagasi, pesime oma pesu puhtaks, kuna mina oma talwepesu, mis kolmest paarist soojast pesust ja paarist kinnastest koos seisis, sellepärast et kimpu raste oli lenda, kellelgi Poola pannale sunnitud olin maha müüma. Sain kõige eest kolku tasu naturas — nael saia ja kwarta piima. Wiimane on meie mõõdu järele umbes kolm korrit. Mõned, kellel raha käes oli, lasiwad siin ka pesu pesta. Poola naised wõtawad paari pükste ja särki pesemise eest, mida küll õigemine külma weega loputamiseks tuleb pidada — 30 kop., ehk kats zlatat, nagu nad nimetawad.

Pühapäew, 31. mai, pool pidupäewa. Puhkafime riideid ja wahetafime pesu, ja need, kes polgulipu alla ei olnud wandunud, andsiwad siis wande, mispeale muusika-loori saatel riigihümnuist lauldi.

Laupäewal, 6. juunil anti meile kingitustena neli patti paberosja, neli patti mahorkat ja suitsupaberit, kuna pesu ja tubatalottide pärast looji tuli tõmmata.

Täna, 8. juunil, tuliwad siia mõned isikud, kellel lorda oli läinud Saksamaalt sõjawangist põgeneda. Nad ei jutustanud küll palju uut, kuid oma jagu huwi pakkus nende jutustus siiski. Nad seletasiwad, et wangi si ainult seda kodu lastakse kirjutada, mida ülemus heats arwab ette ditteerida. Langeb meie omadest keegi wangi, wõdetafje

Wadistamise himuline.

Arst: „Teil ei ole muidugi suuremat wiga, armuline praua, ainult mõnda aega peate tingimata rahul wiibima.“

Proua: „Aga waadake ometi mu keelt!“

Arst: „Jah — iseäranis sellele on rahu waja!“

temalt mitte üffinda raha, waib ka kõit enam-wähem hinnaljemad asjad, niijama ka leib ja riided ära, ka saapad ja pesu. Mingisuguseid protestisi awalbada ei lubata. Saadetakse siis jala siiseriiti, laagritesje. Kui midagi küllalt alandlikult ei paluta, torgitafje püsitiikkudega ja peksetafje laadidega. Praegu, kus Saksamaal tuumad ilmab, on nad uue, metsliku piinamisewiisi wälja mõelnud — katmata peaga seotafje „lõnatuulmata“ päiteje kätte, käed selja tahta, posti külge kinni. Paljud nõrtewad pea, mõned jääwad päitejepistest haigets.

Mõuti täna ka nimetirjasi tagawarawäeliste ja maakaitsewäeliste kohta. Peale selle, kui nimetirjad kolku olid seatud ja polgu kantseliseje ära antud, waliti nende seast wanemad mehed wälja, kuni 1905. aastani ja saabeti dimisjoni moonawedajateks. Mina, kes ma kunagi kehalku tööga harjunud ei ole, ei tahtnud sinna minna ja lastin oma nime mahakriiputada. Sebasama tegi ka keegi teine eestlane Birtlahn-Teber Tallinnaast.

(Särgneb.)

Pühade album Sõuluts 1915.

on ilmunud.

Sind 35 kop.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Rülmawereline kofilane.

„Teie soovite nii siis minu tütar-naisets. On teil aga ka warandust?”

„Eiotsa küll mitte, aga mul on lootust seda saada.”

„Ja kellelt?”

„Teilt, kui tütre võtan.”

Abimees.

„Töötamisel” juhtus Sasfil pagana hirmus äpardus. Julgustatud sellest, et peremees suvemajas ei ole, hiilas ta kerge waewaga kabinetti ja kumardas juba, muutraudu walides, kirjutuslaua kohal, kui korraga tema teraw kõrv teisest toast sohistamist kuulis.

Ragu marmorist tuju jäi ta liikumata seisma, kuulatas, hinge kinni pidades ja pussi paremas käes pigistades, mõne sekundi. Sohistamine kuulus ilta selgemine, kuid see ei olnud ärevuse sofin. Kõstus suudlemine.

Kelm-naeratus muigas Sasfi mustade wurrude all, kui ta tergete sammudega üle toa astus. Tšafaleji lihtas ta uufe eesrüide pisut kõrwale. Paistis wäike, üleni rooja tuba. Madala, seljaga uufe poole pöördub, diwani peal istusid kaks inimest. Suurest seinapeeglist paistsid nende näod wastu.

Sasfi silmitse teraselt. Naisterahwas — see oli pangapidaja proua. Kohlem kui korra oli ta teda wiimajel nädalal, neil päiwil, kui ta, wargusele ettevalmistades suwemaja ümbrust ja selle elanikude elukombeid uuris, pangapidaja kõrwal tõllas sõitmas näinud. Naisterahwa kõrwal diwani peal istus noor, väga ilus üliõpilane. Nad westsid üksteisega sojinal juttu, naersid ja suudlesid iga minut, suudlesid nii magusalt, et Sasfil päris lade hakkas.

Wõimalikult kõike näha püüdes liitus ta pisut ettevaatamata edasi ja puutus kinnarmuliga wäike kerge kolmejalaga laua külge. Walge kirokujä, mis laua peal seisis, löi wantuma ja kullus praginal maha. Armastajate paar kargas püsti. Araneetud peegel ajas kõik selle rikke: kui uufe eesrüide, kulluwast kujukst liikuma pandub, lahti löi, nägi noorpaar peeglis Sasfi nägu.

„Waras, waras!” kargas naisterahwas hirmus.

Sasfi ei jõudnud ringi waadata, kui kaks tugewat lätt ta kinni tabasid, ta pörandale terasid ja kõrwi pigistama hakkasid. Silmapilguks löi kõik filmade ees keerlema ja ta laotas meelemärguse.

Ei s tundis ta, nagu saaks ta jälle tergemine hingata. Pea läts selgemaks. Ettevaatuse pärast ei avanud ta silmi, kuulatas ainult teraselt. Ta tundis, et käed, mis minuti eest teda kähistanud, nüüd wabalt ta kõri peal puhkawad, iga filmapilt walmis uueste pigistama. Tundis, et noormees terwe oma teha raskusega tema peale rõhus. Ja toawaituses kostis ärew sofin.

„Sa mõtle ometi, armsam, mis meist saab, kui ja ta ära kähistad. Mees tuleb kõige hiljem tuuni aja pärast koju. . . Ja see furnukeha. . . Mis ma ütlen? Kudas seletan? Ta ei usu ju, et ma ise niijuguse tugewa mehe oleksin ära kähistanud. . .”

„Aga mis siis teha?”

„Ruttu ta meelemärgusele toibutada ja — las jooksata.” Käed kadusid kõri pealt, raske teha tõusis maas-lamaja pealt. Sasfi lammas liikumata edasi, kuni temale odelolonje pudel nina all pisteti.

Siis tegi ta wastumeelt filmad lahti ja waatas karmi pilguga noorte armastajate peale.

„Hei, tõuse üles, rutem,” pööras üliõpilane tema poole.

„Tõuse üles ja tee, et ja laob.”

„Tule mul meeldegi. Mul on ka siin hea,” urises Sasfi.

„Kuidas?” imestas üliõpilane. „Sa ei rõdmustagi selle üle, et sind kui kuritöö paigalt tabatud warast, wabalt minna lastakse?”

Sasfi tõusis ülesse, istus mõnujalt tugitoolile ja lausus hirmitades:

„Ei rõdmusta sugugi, noormees. Ma tahan peremest ootama jääda ja temale seletada, et siit teie warga leidfin . . . kelle maitset laita ei wõi,” lisas Sasfi meelitades juurde, lumivalget kahwatanud perenaise poole lahket pilku saates.

„Teie tahate. . . Aga kuulge, see ei ole wiisakas teie poolt,” kohmetas noormees. „Meie andsime teile andeks, teie aga. . .”

„Andsite andeks. . . Aga kõrwi kähistanud, see on wiisakas?”

„Noh, ma palun andeks. Kõgemata. . . Andke andeks — ja minge ruttu ära. . .”

„Ei tule mõttesegi!”

„Issand!” ringutas noor naine meeleheitel käsa. „Mis teha? Mis te meie käest tahate, hirmus inimene?”

„Kõigepealt, proua, tahaksin klaasi wiina. Teate, kui inimesel nõnda kõrwi kinni wõetakse, läheb kõri kuivaks, ja teda on waja niisutada.”

Noored inimesed waatasid üksteise otja. Siis astus naisterahwas, klasi lehitades, toast wälja ja pööras warsti tagasi, täidetud wiinaklaasiga hõbelandiku peal. Ilma et ruttand oleks, jõi Sasfi wiina wälja, silmitse landikut igast küljest ja pistis oma salatastikuse.

Siis najatas ta enese tugitoolil seljatile.

„Noh, mis. Minge ometi. Teie anti ju wiina!” käis üliõpilane peale.

„Hm, wiina. . . Ega te omete arwa, et ma ainult selleks siia tuln, et klaas wiina wälja juua?”

„Mis te siis tahate?”

„Mis ma tahan? Enesestki mõista ei lahtu ma siit ennem, kui näinud olen, mis seal kirjutuslaua laetas on. On teil, proua, wõtmel!”

„Ei!”

„Siis tuleb noorelmehele muukrauga töötada. Ma ise ei wõi.”

„Kuidas? teie tahate, et mina. . .”

„Kudas soovite. Ma ei sumni, kuid hojatan teid, et enne ära ei lähe, kui tean, mis seal kirjutuslaua laetas on.”

„Halastaja waim, meie oleme otjas!” nuukus pangapidaja proua. „See inimene ei halasta meie peale. Do, Wollu, tee kõik, mis ta tahab. Päästa mind.”

„Jah, ma päästan su, Kelli!” ütles üliõpilane mehijelt ja wõttis muukraua. — — — — —

Pooltundi hiljem lahkus Sasfi täistubitud taskudega pangapidaja korterist. Üliõpilase kumardustest ja headest soovidest saadetult tuli ta otse parad-uksest wälja. Sumemajast jammu kähstümmend edasi minnes jäi Sasfi äkki seijatama, mõttes, pööras tagasi ja koputas akna peale. Aken tehti koke lahti ja selle wahel ilmnes üliõpilase kahwatanud nägu.

„Kes siin on? Mis on?”

„Eis. . . See olen mina. Ma tahtsin ainult teile meelde tuletada, et rohuaia poolt akna lahti teeksite. Mäete, ma trambin meelega siin, et jälga näha oleks. . . Teie olete ju wilmumata, ei tule teil kõike meelde. Aga nüüd on kõik nagu kord ja kodus — aken lahti, ja jäljed akna all. Ja nüüd, onklike, pange aga ise ta putked ja paluge prouat, et mees ta minestuses leiaks. Nii jah. Ma õpetan teid, minu seltsis, wend, ei jää ialgi hädasse.”

„Täna teid! Täna.“

„Ei ole asi!“

Saß tõmbas saapad jalast ja jooksis paljajalu läbi rohu, aiavärawast välja. Teel mõtles ta üliõpilaste peale ja oli südamest mures, kas see digel ajal jõuab säared teha.

„Wilumata pois, waat, see on paha. Jääb veel mujutama — plaks, ja olebki sees. Ah, tahju, et ma teda kaasa ei võtnud. Niisugust tublit selfimeest ei oleks tohtinud maha jätta.“

Perekonna asjad.

Greeka kuningaproual Wilhelmi õel, on nõu Athenast lahutada.

Ajalahkedest.

Balkani kuningas leidis oma naise pisarates.

„Mu ingel, mis sul on?“ küsis ta ärevuses.

„Ah jätke mind rahule!“ sõnas kuningaproua äritatult, „jätke mind! Teie ligiolek äritab mind!“

„Noh... no ma lähen siis ära!“

„Doodake! Ma reisin ise ära! Ma tean, et see teie meele järele oleks!“

„Kinnitan sulle, ma ei saa aru, milles asi seisab?“

„Ahi seisab selles, et naine, kui mees teda ei armasta, tema majast lahuma peab!“

„Aga kust ja võtsid, et ma sind ei armasta?“

„Do, mulle on nüüd kõik selge! Mispärast lubasite teie liitlastel wäge Salonikis maale jaata? Jah, mispärast? Lubage teie käest küsida, aulik herra!“

„Aga mis puutuvad siia liitlaste ja nende desant?“

„Kudas — mis puutuvad? Kelle vastu võitlewad liitlaste wäed?“

„Muidugi bulgarlaste vastu...“

„Aga kelle lepinglased on bulgarlased?“

„Türklaste lepinglased...“

„Ja veel kelle? Sa ära kõrwale hiili, räägi otsekohe!“

„Noh... austerlaste, wist...“

„Ei, ära põikle. Bulgarlased on — Saksa keisri Wilhelmi lepinglased!“

„Noh, ja las' olla. Sinna on nad ka parajad!“

„Ahah, waat kuidas teie räägite! Parajad? Bulgarlased parajad?“

„No muidugi. Kes siis muud? Nõrune rahwas. Annab oma heategijad ära!“

„Ja nende sõnade järele julged sa veel ütelda, et mind armastad?“

„Aga, kallim, mis puutuvad siia bulgarlased?“

„Kudas — mis puutuvad? Bulgarlased on Wilhelmi lepinglased, eks? Wilhelm aga on minu wend. Järelikult, kui sa mind armastad, pead sa ka minu wenda ja tema lepinglast armastama!“

„Noh, see on juba liiga! Siiga palju armastust nõuad sa minu käest!“

„Ei midagi liiga! Wõta Ferdinandist eestkuju! Kohe astus minu wenna eest välja!“

„Täna wäga! See veel puudus! Ega ma Austria leitnant pole, nagu Ferdinand! Mis ütles minu rahwas?“

„Misugune rahwas? Sina oled — kuningas ja sul on õigus rahwast wita, kuhu soowid!“

„Aga võib juhtuda, et rahwas niisuguse kuninga sinna wiib, kuhu ta sugugi ei soowi!“

„Noh, ma näen, mul ei järele muud üle kui — ära sõita!“

Kuningas wakis. Kuningaproua astus välja ja hakkas waatama, kuidas tema hoowineid asju ta reisutohwtitesse pakkisid.

„On kõik walmsis pakitud?“ küsis ta.

„Kõik, majesteet...“ wastasid hoowineid.

„Noh, hea küll. Nüüd mõtle kõik asjad uueste välja. Ma waatan veel kord nad läbi. Kergeste võib ju mõne tarwiliku asja maha unustada.“

Sa teab ette juba...

„Mispärast lükkasite oma pulmad siis peale jõuluid armast Lulli?“

„Sellepärast, et ma oma pühi ärarikkuda ei taha!“

Ja majesteetlikult sammus kuningaproua oma magamiskambrisse. Järgmisel päeval aga ilmus ta, ileni pisarates, kuningas juurde ja algas nerwilikult: „Milla te mind ometi rahule jätate? Ja teie kinnitate veel, et mind armastate? Täna sõidan ma tingimata ära.“

„Stref.“

Haige.

Rats prouad juhtuvad uulitsal totku.

„Kuhu sa ruttad?“

„Puude järele, kullake. Mees seisab eila hommikust saadil puuhooiwis sabas, nüüd lähen tema asemele. Aga kuhu sa lähed?“

„Lähen petroleumi järele. Tuleb ka sabasse seisma jääda.“

„Aga sa oled ise ju nii haiglane, su terwis ei kannata seda wälja. Tuleb mitu tundi seista, ja võib olla, koguni kolm neli päewa. Saatnud parem mehe!“

„Oh, kullake! See on wõimata! Lemaga on püsti häda.“

„Mispärast siis? Mis temaga on?“

„Kõik aptekide siin.“

„Aptekide?“

„Jah, jah, aptegid! Näed sa, waewalt keelati õlle ja wiina müüki ära, kui minu mees kurwaks jäi. Et maitse nud temale enam sööl ega jook. Ratsus ise piiritust ajada, rikkus rats teemastinat ära — wälja ei tulnud midagi. Ratsus polituri ja põletispiiritust juua — süda ei wõta vastu. Põris häda. Kõis pea longus kui wette kastetud lana. Egi kuu läks nii mööda, korraga aga tuleb ta teenistusest rõõmsalt koju ja ütleb: „Kallis naine, ma olen põris haige.“ Ma isna ehmatasin. Küsin, mis wiga, „Pala alt“, ütleb, „wenitanud, seedimine rikkus, pean karemat aega tõsiselt rawitsema.“

Minu rohi on — kallant tilgad. Ilma arstitäheta antakse neid aga kõigest sõrmkübara täis, ja arstitähete saada on raske. Kõik perekonna liikmed on sellepärast tohustatud minu kui perekonna pea terwise eest hoolitsema ja mulle wõimalikult palju kallant tilkade muretsema. Ega perekonna liige, kes mind kurwast päästa tahab, peab igapäew suure jalutuseläigu ette wõtma, igas aptekis täina ja tolmekäime

Selle järele tudas.

Proua: „Karl, usud sa unenägu?“

Mees: „Selle järele tudas!“

Proua: „Eila õffel nägin unes: sa kintsid mulle imetoreda käewõru!“

Mees: „Aga, armas Luitse, niisugused unenäod ei lähe italgil täide!“

Lopikalise klaasi kalkani tillast ostma. Kes mulle kuu jookul kõige rohkem tillast toob, sellele teen hea kingituse. See kõik käib, enesestki mõista, ka toatidruku ja kõgitiidruku kohta.“ Sellest ajast peale, kullate, algasti. Müüid olen kodus alati ükfinda, abiliit pole ainusti. Waja oleks teenijat turule saata, aga ei ole toa ega kõgitiidrukut kodus. Tulewad alles õhtu hilja. Ja waewalt hakkad küsima, kus nad nii kaua olnud, hauguwad wastu: „Kus? Ega meil aega pole pummeldamas käia! Käisime herrale kalkanitillast ostmas!“ Ja ei tohi sõnagi neile lausuda. Tuleb tütar koju, küsib, kas gimnastiumis ka käis, — wastab samuti: „Ei ole aega selle peale mõeldagi. Ja tudas sa wõid nii siidameta olla ja seda veel küsida. Kas sa tõeste isa ei armasta? Ta, waenekene, on ju nii haige! Täna sain temale kümme klaasitait! Käisin kilmnes aptegis.“ Päris häda kohe nende kalkanitilladega, ei tea enam mis teha! Nädalatekaupa ei saa enam sooja toitu, jõi kuiwalt mis kätte juhtub. Ühtlasi tulewad veel paar hulguft kalkanitilladega. Wanamees palkanud teised, et aptekis käiksid. Makkab kaks rubla päewas. Kõle!“

„Tõeste kõle! Roh, aga mis teie mees ise teeb?“

„On rahul, rõõmus ja lõpmata õnnelik.“ „Mulle,“ ütles, „ei ole wiina ega õlut müüid enam tarwis. Ei wõta tillagi enam, kuigi tõetud uueste lahti tehtaks. Rui aga kalkani tillast oleks.“ „Str.“

See teab juba.

Wõõras (uulitsal moormehele): „Kas teie rohkiste mulle ütelda, kus üliõpilane Pummelmüts elab?“
Wõõrimees: „Seda ei tea ma mitte, aga seal tuleb kohtupristaw, see teab seda juba kindlasti.“

Seafüdamlik wangiwaht.

Leon Mandibell tuli oma harilikult jalutuskäigult wangihoone müüribega piiratud õuest ja sammus longi № 64 poole, mis temale juba kahelks kuud waitseks järelemõtlemise pa gats oli olnud.

Rohke jelle järele astus wangiwaht Onore Dall tema kitsasse longi ja istus rõhutult tema wastu puupingi peale. See käis küll wangihoone seaduste wastu, aga Onore oli — tubli, hea siidamega pois ja Leon meeldis temale.

Sagedaste istusid nad hulga aega koos, ajasid juttu kõlbluse langemisest meie aja seltskonnas ja — waated läksid neil peaaegu alati ühte.

„Roh, sõber, mis sa jälle nukter oled?“ küsis Leon, kätt Onore õla peale pannes. „Tahad, loe ajawitteks mu raamatut.“

Ja lahkest ulatas ta sõbrale wäikse raamatu, pealkirjaga: „tuikjoonte lubjariemisest noor-türklastel.“

„On, muidugi, palju huwitawamaid raamatuid, aga meie wangihoone raamatugust ei suutnud ma midagi paremat leida... Igaks juhtumiseks mõjub ta siiski uinutawa abinõuna hästi.“

„Ei tänan...“ wastas wangiwaht taha, raamatut kergelt ära lükates... „Ma olen, tead sa, lihtsalt elust wäsinud...“

„Sa oled, tähendab, siis na pessimisti laadi?“

„Pessimist? ... Misuguses kongis ta istub? Mina nagu ei oleks tema nime veel endi nimetirjas näinud...“

„Sa, waene Onore, sinu meelet peawad aga ka kõik wangid olema! ... Roh, jutusta mulle parem, mis mure sind rõhub, see kergendab sind!“

„Tead, Leon, ma olen täielikult halatsemisewääriline!“

„Dispärast?“

„Sellepärast, et ma — wangiwaht olen... Jah, usu mind, ma olen väga õnnetu!“

Ja Onore hakkas nutma.

„Mis peame meie siis ütlema,“ hüüdis Leon, et teda trööstida.

„Wangiwaht saatus on libedam kui teie oma,“ wastas Onore, mõrudalt naeratades. „Teie tallete siia kuueks kuuks, kahets, kolmeks, kõige rohkem, wiieks aastaks... Ja siis olete jälle wabad... Aga meie, wangiwahid, ei satu siia mitte pooleks aastaks, ega ka wiieks aastaks, waid istume siin terve eluaja... kuni meid wanuse pärast ametist wabastatakse... Saa aru, kuuekümneme aastani pean ma siin nende kõrgete müüride wahel elama, mööda neid pikki, külmi koridorisi marsima, teie kriukuwaid lulle lahti ja sinni keerama ja tummalt teie järele teie üksluistel jalutus-käitudel walwama. Do!...“

Onore tussatas kõigest kehast ja jattas tumedalt edasi:

„Rui ma ometi ennast teenistusest lahti wõiksin wõtta, Leon!... Kuid minu naine ei taha sellest kuulda... Aga peale Jumala kardana ma teda kõige rohkem maa peal... See on, ma ütlen sulle, alles naisterahwas... Ta hakkab ja wana sarwikule wastu... Rui ta ainult aimaks, et ma teenistusest lahti tahan wõtta...“

Suwitajatele on kõige suuremaks lõbuks ja meelepärast liisemaks ajawitteks wakkalis ja sadamas uusi juurdetulejaid waatamas käia, kui need wagonist wõi laewa pealt maha astuwad. Wangidele on kõige suuremaks lõbuks oma kõrgetest kongide atendest uute seltsimeeste päralejõudmist wadada, keda rongi pealt otsekohe wangihoone õue toodakse. Sel hommikul ei tahtnud Leon imestuse pärast oma silmi uskuda, kui oma sõpra Onoret wahi all nägi. Kärstusest põledes ootas ta minutit, millal wiimaks temaga kokku saab.

„Oled see tõeste sina! Rudas sa siia sattunud?“ küsis ta endiselt wangiwahilt, temaga wihusaunas kokku saades.

Onore oli täis rõõmu. Ta oli wärste ja lõbus, otsekui uueste sünninud.

„Jah, mu kallid Onore, see olen mina täielikult! Muidugi ei ole ma enam wangiwaht! Sain teenistusest lahti ja kolm kuud selle eest, et ülemusele wastu hakkasin...“

Tänatud olgu Jumal, kolme kuu pärast lahtun ma nende müüride wahelt igaweste . . . See oli ainuke abinõu siit pääseda!

„Sul on õigus!“ tähendas Snore, pead wangutades, mõttetargalt: „õige õigem abinõu wangihoonest wälja pääsemiseks on see, et enne sinna sisse sattuma peab.“

Riid.

Rätsepa emand oli kolm tundi suhkrufabas kükitanud, sealt ainult poemehe finist nina ja raswast rusikat näinud; faks ja kolmweerand tundi oma uut „plüüs“ palitut wastu telefoniposti nühtinud ja fiiski mitte tilgagi saanud. Oli, nagu loomusunnil igasfe fabasse astunud, mis aga näha oli, igasühes tundidewiisi ootanud, ja kui järg kätte jõudis, siis, jah, alles siis sai ta aru, et siin „denaturlat“ müüdafse, ja ei mitte suhkrut! . . .

Kas ei wõinud see siis haritud rätsepa emandat (faks ja pool aastat linnakoolis ja faks aastat õmblustoolis) kas wõi suhkruringslik (kiil ajab suu wett jooksuma!) wihastada!

Oli juba widewik, kui ta koju jõudis. Rätsep istus, ja-lad ristis, nagu Türgi sultan, laual ja lappis herra von Sepiku kirjutid püksa. Oma abikaasat niuwiiisi rahulikult istuma nähes, pidi emanda wiha kas wõi elektriks muutuma.

„Mina jooksin päewad otfa ümber, ootan ja tallan, kas hing seest wälja, ja sina muudkui istud! Somme kohe lähed ja Kopikowi juurde tiimpsaia tooma! Somme kohe! . . .“

Emand pigistas diglases wihas oma käetoti wastu seinale, nii et teifelpool seinale, kojamehe toas, seinale peale riputatud kastrul, wõi mõni teine riist, kolinal maha kukkus.

„Oh teie hingerööwliid! Mitte asjadelegi ei anna rahu, saaks aga kõik puruks! Kõiwad teised karwupidi koos ja siis teiste asju lõhkuma . . . Niisuguseid riutukkefi pole ma weel näinud!“ Kostis teifest seinast kohe kojanaife wihane hääl.

Seda ei wõinud rätsepa emand kannatada. Tema pidi riutukke olema, niisugune haritud inimene?! Kellel kolme jule ja nelja „sfeifiga“ kübar, mis Wiru uulitsa kõige suuremalt poest, millel faks atent kübaraid täis, on ostetud! Ja kes seda ütles! Kojanaine! No, see on juba taewa poole kiskendaw ülekohus! . . .

Ja rätsepa emand hakkas niisuguse jõuga kiskuma ja kojanaift söimama, et rätsepp kõige energiaga ennast laua peal pidi kinni hoidma, et mitte maha kukkuda, ja kojamees, kes hoowi peal solgiresti parandas, pöidla pidi kõrwaauku pistma.

Kojanaine ei wõinud muidugi, kudagi enese kallal karjuda lasta ja pani ta oma toru hüüdma, nii et kumb kumbagi ei kuulnud, ainult enese kisa kostis nende kõrwa.

„Sa oled faks fant! Kõik su riided, kõik su södmine, kõik on faksste käest kerjatud! Su poegi ei wõdetud soldatiks, aga ma tean kiil! . . .“

Kojanaifele juhtus just midagi hingekurku minema, ta jättis oma karjumise natuke seisma ja kuulis nüüd rätsepa emanda sõnu. See ajas tema eht kojanaife wiha elule. Tema poega laimatakse, tema kallist poega, kellel jalg itka weel paistetanud sellest saadik, kui ta suwel roostetanud raudorki astus. See ei ole enam inimene!

Ühe lõwi hüppega oli kojanaife pliidi juures, haaras sealt kastruli ja jooksis ukse poole. Niisugusele peab õpetama!

Rätsepa emand kargas, kojanaife ähkimist ja kastrulite kolinat kuuldes, seinale juurest ära ja kiskatas läbilõikawalt: „Tapab! . . . Tapab! . . . Kuule, kui wõtab kirwe! . . . Tuleb, lõbb . . . Päästa, Henri, aita! . . .“

Rätsepp oli rahuarlastaja inimene, kes eluajal ainult üks kord oli wihastanud, siis, kui tal just laulatuse ajaks käre nina otfa kaswas. Naiste kallemist ei pannud ta suurt tähele, mis talle need ka korda läksiwadki! Las kraat-juwad!

Sakslaste kõigewiimane ülesleidus.

Willu: „Noh, Abdulka, anna mulle oma suitsu otjast tuld . . . mpah . . . mpah . . . ja üttele, mis räägiwad liitlased meie uuest ülesleidusest — filmi wett jooksuma pane- wateft gaasidest!“

Türk: „Mpah . . . mpah . . . Nad ütletwad: teie abinõu kutsjub pifarad wälja sõja ajal, aga meie teame abinõu, mis teil rahutegemise ajal pifarad woolama paneb. . .“

Aga kui ta naise appihüüdmisi nüüd kuulis ja ta ehmanud nagu nägi, siis kargas ta elu teist korda omas elus täis. Tema naise kallale tungitakse, ja ta ei pea teda kaitsema! Dot—oot! . . . Nad peawad nägema, et ta ka mees on!

Kahe ja poole hüppega oli rätsepp laua pealt maas, haaras meelesegaduses lõunase supiga kastruli pliidi pealt ja jooksis ukse juurde: seal tõbistas nagu keegi. Ta tõmmas ühe ropisuga ukse lahti (ta ifegi imestas oma suurt jõudu) ja wirutas kastruli ühes ernesupiga ukse taga seisjale pähe. See jäi hirmunud seisima, kuid pani siis nii ruttu, kui wõis, pimedast kojast wälja . . .

Kojanaine tõmbas pea ukse wahelt tagasi . . .

Rätsepp õõrus kisa.

„Aga ta sai! No, seda peab üttema, aga ta sai! Waat kui jooksis! . . . Ah, ah! . . . Ta wõttis kastruli maast ja waatas ta ernesupiga määrinud äärest.“

„Aga ta sai! . . . Ah, sa tuline püksilapp! . . .“

„Oh, mu Jumal!“ kiskatas korraga emand ja löi käed üle pea kokku. „Oh sa . . .“

„Mis on?“

„Oh, ma mälupea, oh sa rumal inimeselaps! Täna pidi ju su depoeg Piiterist meile üheks nädalaks tulema! Lubasime ju wakkalt wastu minna, tal palju asju . . . See kojanaife, ah, see kojanaife! . . .“

Rätsepp löi kohmetama. Nüüd tuli tale nagu ette, et see supisaaja nii kojanaife moodi ei olnudki, nagu oleks piiksid jalas olnud . . . See eht oligi see! . . . Ah sa . . . Wihasta weel! . . . * *

Selsamal päewal käis keegi üliõpilane Piiterist mööda kõrwalist uulitsaid ja haris tasturätikuga udu-uut üliõnoda ernesupist . . . Riis.

Rats naabrit.

Keiser Wilhelm lubas Dwinski
15. augustiks 1915 ära võtta.
Aja lehestest.

detsember

Wenelane (15. detsembril 1915 Dwinski): „Noh, Willu, mis sa külmata, eks tule, tee kah nina soojaks!“

Kõrgemates ringfondades.

Ministri abi K. kustutab magama minnes hoolikalt tule ära, seda harilikku teguviisi pisut omalaadi põhjendades: „Ma teen seda selleks, et mõnesugused putukad, seda siin ruumides, oh, kui palju, mind ei näeks, ja, järelikult, magamise ajal ei hammustaks.“

Ministri abi D. istus lamina ääres. Tuli leegittes ja ahwardas peaaegu kõrgeaulikud püksid ära kõrvetada. D. tulus teenri, kästis viibimata potisepa tuua ja lamina kabineti teise nurka üles seada.

Keski ametnikkudest ei julgenud ministri abile teatada, et palju mõistlikum oleks olnud laminaft pisut kaugemale istuda. Eneise arusaamist aga sedawõrd pingutada tal tunniwat põhjust ei olnud.

Ministri abi Z. nägi kord juhtumisi, kudas toatliidruk, tema proua „väljarääkimataid“ triikides, triikraua peale sülitas.

„Mis jaoks sa seda teed?“

„Et teada saada, kas triikraud tuline on?“

Sellest ajast peale sülitab Z. lõuna ajal alati supitaldresusse, et teada saada, kas supp tuline on.

Kaua, kaua on jest ära. . .

I üliõpilane: „Kuule sa, Laitberg, kui mitu aastat sa juba ilikoolis oled?“

II üliõpilane (asjata järele mõeldes): „Seda ma tõeste enam ei tea, pean kord wanamehelt järele pärima, jellel on see üles kirjutatud.“

Rah mereminister.

Runingas Ludwig XV ajal waliti keegi herc von Boynes mereministriks, ehl ta küll ilgi weel merd polnud näinud. Kui ta kord ühe operi etendusel, milles ka lainetawal merel kõitaw laew üle tuli, teatrisse astus, hüüdis lauljanna Sophie Arnou'd: „Ah, ta tahab wähemalt kord näha, mis moodi laetvad õige wälja näewad!“

Meie Matsi jõulualbum

on ilmunud. Hind 25 kop.

Tallinna linnaplaan hinnata kaapas.

Suwitawa ajakohase siuga. Saada igast raamatukauplusest

„Meie Matsi“ tellimiste wastuwõtmine 1916. aasta peale awatud.

N. B. Üffikute numbrite ostjaid palume lasteste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дов. вост. цензурою. Вастутав тоimetaja Jakob Jaanson. Väljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk. Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR